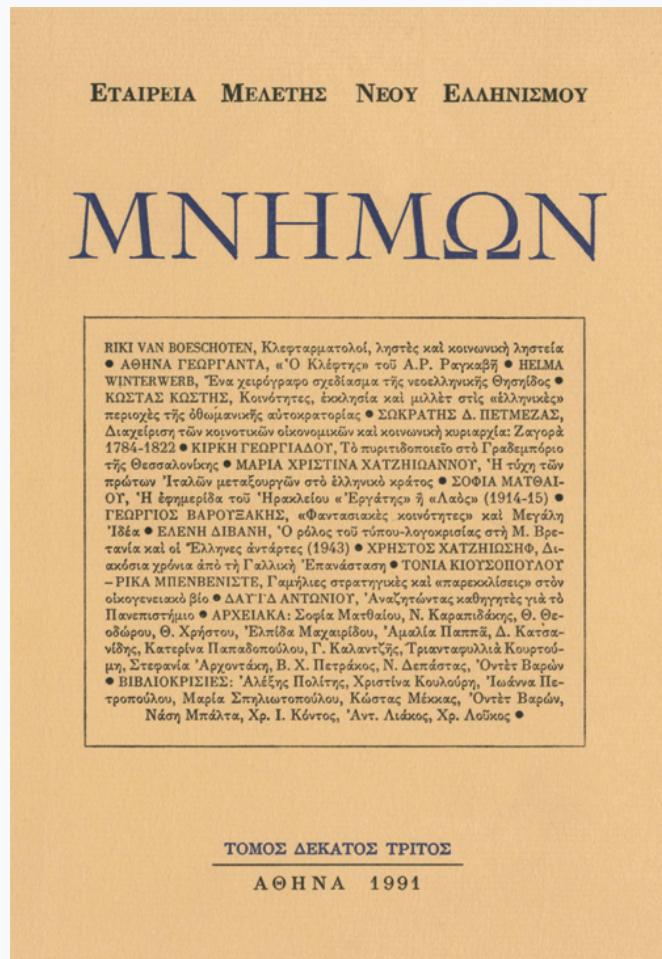

Μνήμων

Τόμ. 13 (1991)

ΜΝΗΜΗ ΝΙΚΟΥ Γ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ (1911 - 26.4.1989)

Mnimon Mnimon

doi: [10.12681/mnimon.345](https://doi.org/10.12681/mnimon.345)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Mnimon, M. (1991). MNHMΗ ΝΙΚΟΥ Γ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ (1911 - 26.4.1989). *Μνήμων*, 13, 409–410.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.345>

MNHMH NIKOY Γ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ
 (1911 - 26.4.1989)

'Η ΕΜΝΕ συμμετέχοντας στὸ πένθος γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Νίκου Γ. Σβορώνου ἀνάθεσε στὸν Τριαντάφυλλο Ε. Σκλαβενίτη νὰ πεῖ λίγα λόγια πρὶν ἀπὸ τὴν ὄμιλα-συζήτηση τῆς 10-5-1989 (πβ. τοῦ ἔδιου τῆς συμβολὴ στὸ 'Αφιέρωμα τῆς ἑφ. Αύγγ., 29-30 'Απριλίου 1989, σ. 12).

'Ο Νίκος Σβορώνος ἀναπαύεται γιὰ πάντα στὴ λευκαδίτικη γῆ, στὸν τόπο τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ἐλευθερίας του καὶ τῶν βιωμάτων ποὺ διαμόρφωσαν τὸν ψυχισμὸν ἐνὸς ἀπὸ τοὺς τελευταίους μεγάλους Ἐπτανησίους καὶ σὲ μεγάλο βαθμὸν προσδιόρισαν τὸν ἀσυμπίεστο πυρήνα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ του καὶ τὶς συντεταγμένες τοῦ ἔργου του.

'Ο Ν. Σβορώνος ἦταν πρῶτα ἀπόλα ἀγρυπνη πολιτικὴ συνείδηση. Καθὼς δὲν γνώριζε τί θὰ πεῖ «ἀναβολὴ» καὶ «εὔκαιρια», περνοῦσε ἀποφασιστικὰ ἀπὸ τὴν ἴστορία καὶ τὴ μελέτη τῆς στὴν πράξη τὴν πολιτική, ὅταν οἱ περιστάσεις τὸ καλοῦσσαν, γιὰ νὰ ξαναγυρίσει στὴ μελέτη τῆς ἴστορίας, ποὺ τοῦ ἔδινε τὰ ἐργαλεῖα νὰ καταλαβαίνει τὰ κοινωνικὰ φαινόμενα στὴ διαχρονική τους πορεία. Μὲ αἰσθηση τῆς μακρᾶς διάρκειας καὶ προτεραιότητες τὰ μεγάλα ἴστορικὰ προβλήματα, ποὺ συνοδεύουν τὸν ἐλληνικὸ λαὸ στὴν πορεία του, δὲν δίσταζε νὰ γίνεται ὁ ἴστορικὸς τῶν μεγάλων προβλημάτων. 'Αναλύοντας σὲ βάθος τὶς περιπτώσεις ποὺ ἔξεταζε, ἔφτανε στὴ μετρημένη γενίκευση γιὰ νὰ ξαναρχίζει καὶ πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὸ βασάνισμα τῶν συμπερασμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν θεωρητικῶν ἐργαλείων καὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν ποὺ χρησιμοποίησε.

Δὲν ξεχώριζε τὸν ἴστοριοδίφη ἀπὸ τὸν ἴστορικό, τὴν ἀνάλυση ἀπὸ τὴ σύνθεση, τὴν ἔξαντλητικὴ μελέτη τῆς πηγῆς ἀπὸ τὶς γενικὲς ἀρχὲς ποὺ τοῦ εἶχαν ἀναδείξει τὸ πρόβλημα.

Θεωροῦσε προϋπόθεση τῆς διδασκαλίας τὴν ἔρευνα καὶ ὑψηλὴ δοκιμασία τοῦ ἔρευνη-τῆς τὴ διδασκαλία καὶ τὴν ὑψηλὴ ἐκλαϊκευση, στὴν ἔδια πάντα γραμμὴ τῆς ἐνότητας καὶ τῆς συμπληρωματικότητας τῶν δραστηριοτήτων τοῦ ἴστορικοῦ μέσα στὴν κοινωνία του.

Μόλις δύο ἑβδομάδες ἀπὸ τὸ θάνατό του καὶ ὅμολογεῖται ἡ ἀνάγκη νὰ ἀρχίσει χωρὶς ἀναβολὴ ἡ κριτικὴ μελέτη τοῦ ἔργου του. Στὴν ἔντονη ἀναζήτηση καὶ τὶς πραγματώσεις στὸ χῶρο τῆς ἴστορίας, τῶν εἰκοσι τελευταίων χρόνων, ὁ Σβορώνος στάθηκε τιμημένος δάσκαλος καὶ αὐτὸ ἔπειρε πνὲ ἔχει συντελέσει στὴ μελέτη τοῦ ἔργου του ἀλλὰ οἱ ἰδεολογικὲς ἀνάγκες τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, τὰ ἔδια αὐτὰ χρόνια, βρῆκαν στὸ πρόσωπο τοῦ Σβορώνου τὴ νομιμοποιητικὴ αὐθεντία ποὺ θὰ τὶς ἔχουπηρητοῦσε. 'Ετσι ἔγινε περισσότερο γνωστὸ τὸ λιγότερο ἀναλυτικὸ ἔργο του, ἐνῶ ἀντίθετα οἱ βυζαντινές του μελέτες καθὼς καὶ τὸ βιβλίο του γιὰ τὸ ἐμπόριο τῆς Θεσσαλονίκης δὲν γνώρισαν οὔτε ἐλληνικὴ ἔκδοση.

'Απὸ τὴ συνολικὴ μελέτη τοῦ ἔργου τοῦ Σβορώνου, καὶ πέρα ἀπὸ τὴν κριτικὴ ἀποτίμησή του, θὰ φωτιστεῖ ἡ πορεία τῆς ἐλληνικῆς ἴστοριογραφίας ἀπὸ τὸν μεσοπόλεμο ὡς τὶς ἡμέρες μας καὶ θὰ φανεῖ ἡ συμβολὴ του στὸ ξεπέρασμα τοῦ ἡρωικοῦ δογματικοῦ μαρξισμοῦ τῶν ἐλλήνων ἴστορικῶν καὶ ἡ γόνιμη συνάντηση τῆς ἐλληνικῆς ἴστοριογραφί-

κῆς ἔρευνας μὲ τὰ εύρωπαϊκὰ σύγχρονα ρεύματα. Ἐτσι τὸ ἔργο του θὰ ἀναδειχτεῖ παραδειγματικὸ καὶ ὁ Σβορῶνος δὲν θὰ πέσει στὴν κατηγορία τῶν τιμημένων κλασικῶν ἀλλὰ τῶν δασκάλων μὲ τὸ γόνυμο ἔργο: κάτι ποὺ τὸ ἔχουμε ἀνάγκη καὶ συγχρόνως εἶναι ἡ μεγαλύτερη προσφορὰ στὴ μνήμη του.

ΜΝΗΜΗ ΝΙΚΟΥ ΓΚΑΪΝΤΑΤΖΗ*

(1933 - 1989)

Γεννήθηκε στις 7 Αυγούστου (ή 15 Ιουνίου) 1933 στο χωριό Καλλιθέα Κομοτηνής. Τελείωσε το δημοτικό στο χωριό του απ' όπου μετά τα γεγονότα του Εμφυλίου πολέμου βρέθηκε στις σοσιαλιστικές χώρες. Στη Ρουμανία, όπου έζησε από το 1948, πολιτικός πρόσφυγας, αναζητούσε με επιμονή τρόπους να σπουδάσει. Το 1952 τελείωσε ἐνα τεχνικό σχολείο και δούλεψε ἐνα χρόνο ως σχεδιαστής σε εργοστάσια, κυρίως στη βιομηχανική πόλη Χουνεντόρα. Το διάστημα 1953-1955 συμπλήρωσε τις σπουδές του στο Εργατικό Πανεπιστήμιο και συνέχισε ανώτατες σπουδές Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου. Πήρε το πτυχίο το 1960 στο Ιάσιο (Θέμα πτυχιακής εργασίας «Grecia în ajunul și în timpul celui de al III-lea război mondial»).

Την ίδια χρονιά προσλαμβάνεται βιβλιοθέκαριος στην Κεντρική Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη «M. Εμινέσκου» του Ιασίου όπου εργάστηκε 22 χρόνια, μέχρι το 1982, διαναπατρίσθηκε.

Πινεύμα ανήσυχο, μιαλό δημιουργικό με βαθιά αγάπη για την Ιστορία, κυρίως του Ελληνισμού, και την πατρίδα του, ερευνά με σκοπό την ανακάλυψη οποιουδήποτε ελληνικού στοιχείου. Στη Βιβλιοθήκη που εργάζεται, βρίσκεται ἐνας μεγάλος αριθμός ελληνικών βιβλίων (16ος-20ός αι.). Ἐτσι ἀρχισε την καταγραφή αυτών των βιβλίων με λεπτομερή περιγραφή τους και αντιγραφή ὅλων των χειρόγραφων σημειώσεων που περιέχουν. Μετά από επίμονη και δύσκολη ἔρευνα που διαρκεῖ 13 χρόνια (χρειάστηκε να δει πάνω από 1.500.000 δελτία και 30.000 βιβλία) αρχίζει τη δημοσίευση του *Καταλόγου των Ελληνικών βιβλίων* (βλ. δημοσιευμένα 1, χειρόγραφα προς δημοσίευση 2). Παράλληλα ερευνά για ελληνικά βιβλία και σε ἄλλες βιβλιοθήκες, σε εκκλησίες και μονές του Ιασίου και της Μολδαβίας γενικά. Μελετά τα γεγονότα του 1821, τόσο ὅσον αφορά την ελληνική ιστορία όσο και τη ρουμάνικη, καθώς και την ελληνική Εθνική Αντίσταση. Μεταφράζει, γράφει σε εφημερίδες και περιοδικά πολιτικά και ιστορικά ἀρθρα, ο αριθμός των οποίων ξεπερνά τα 50.

Επαναπατρίσθηκε το 1982, γεμάτος αισιοδοξία, ιστορικός ερευνητής σε πλήρη ωριμότητα, ἔτοιμος να προσφέρει στον τόπο του ανάλογα με τις γνώσεις και τη μεγάλη

* Το βιογραφικό σημείωμα και την αναγραφή δημοσιευμάτων ετοίμασε, ὑστερα από παράληση του Τριαντάφυλλου Σκλαβενίτη, η οικογένεια του Νίκου Γκαϊντατζή, η οποία και κατέθεσε αντίγραφα των δημοσιευμάτων του στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ΕΙΕ.